ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ)
ΤΗΣ 5ης ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1981 [1]

Ministère public
κατά René Joseph Kugelmann
(αἴτηση τοῦ Cour d'appel τοῦ Colmar
γιά τήν ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως)

«Προσέγγιση νομοθεσιῶν: συντηρητικές οὐσίες»

Ὑπόθεση 108/80

Περίληψη

Προσέγγιση τῶν νομοθεσιῶν — Συντηρητικές οὐσίες πού μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν στά εἴδη διατροφῆς — Ὑποχρέωση τῶν Κρατῶν μελῶν — Ἔκταση — Δικαίωμα τῶν ἰδιωτῶν νά ἐπικαλεσθοῦν τίς διατάξεις τῆς ὁδηγίας 64/54 — Ὅρια
(Ὁδηγία τοῦ Συμβουλίου 64/54)

Στό παρόν στάδιο τῆς προσεγγίσεως τῶν νομοθεσιῶν στόν τομέα τῶν συντηρητικῶν οὐσιῶν τά Κράτη μέλη δέν ἔχουν ὑποχρέωση νά ἐπιτρέπουν τή χρησιμοποίηση σέ εἴδη διατροφῆς ὅλων τῶν οὐσιῶν πού θεωροῦνται χρησιμοποιήσιμες σχετικά μέ τήν ὁδηγία 64/54, ἔχουν δέ διατηρήσει μία κάποια ἐλευθερία γιά νά θεσπίζουν τούς δικούς τους κανόνες ὡς πρός τήν προσθήκη τῶν συντηρητικῶν οὐσιῶν στά εἴδη διατροφῆς ὑπό τή διπλή προϋπόθεση νά μήν ἐπιτρέπεται καμία συντηρητική οὐσία πού δέ θά περιλαμβάνεται στόν κατάλογο πού ἀποτελεῖ παράρτημα τῆς ὁδηγίας καί νά μήν ἀπαγορεύεται ἐντελῶς ἡ χρήση μιᾶς συντηρητικῆς οὐσίας πού δέν περιλαμβάνεται στόν κατάλογο, πλήν στίς ἰδιαίτερες περιπτώσεις ἐλλείψεως τεχνολογικῆς ἀναγκαιότητας.

Συνεπῶς ἕνας ἰδιώτης ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔχει ἀσκηθεῖ δίωξη γιά χρησιμοποίηση μιᾶς συντηρητικῆς οὐσίας σέ ὁρισμένα εἴδη διατροφῆς δέν μπορεῖ νά ἐπικαλεστεῖ τίς διατάξεις τῆς ὁδηγίας 64/54 πού ἐπιτρέπουν τή χρησιμοποίηση τῆς συντηρητικῆς αὐτῆς οὐσίας ἄν ἡ ἐθνική νομοθεσία πού ἐφαρμόζεται ἐν προκειμένω ἐπιτρέπει τή χρησιμοποίησή της σέ ἄλλα εἴδη διατροφῆς.

Στήν ὑπόθεση 108/80

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ Cour d'appel τοῦ Colmar, πρός τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται, στό πλαίσιο τῆς ἐκκρεμοῦς δίκης ἐνώπιον τοῦ ἐν λόγω δικαστηρίου μεταξύ

1 — Γλώσσα διαδικασίας: ἡ γαλλική.

MINISTÈRE PUBLIC

καί

RENÉ JOSEPH KUGELMANN, γενικοῦ διευθυντῆ ἑταιρείας, διαμένοντος στό Vendenheim,

καί

SÀRL SOCIÉTÉ DE PRODUITS ALIMENTAIRES POUR CHARCUTERIES (SOPAC), μέ ἕδρα τό Furdenheim, ἀστικῶς ὑπεύθυνης,

ἡ ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῆς ὁδηγίας τοῦ Συμβουλίου 64/54 τῆς 5ης Νοεμβρίου 1963 περί προσεγγίσεως τῶν νομοθεσιῶν τῶν Κρατῶν μελῶν, περί συντηρητικῶν οὐσιῶν πού μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν σέ εἴδη διατροφῆς (JO 1964, 12, σ. 161),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρῶτο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς T. Koopmans, πρόεδρο τμήματος, A. O'Keeffe καί G. Bosco, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: G. Reischl
γραμματεύς: A. Van Houtte

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Ἡ ἀπόφαση περί παραπομπῆς, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις πού ὑποβλήθηκαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου ΕΟΚ μποροῦν νά συνοψιστοῦν ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί διαδικασία

Ἡ ἑταιρεία εἰδῶν διατροφῆς γιά ἀλλαντοπωλεῖα (SOPAC), μέ ἕδρα τό Furden-

heim (κάτω Ρῆνος), τῆς ὁποίας γενικός διευθυντής εἶναι ὁ Kugelmann, παρέδωσε στήν ἑταιρεία «Les Salaisons Mancelles», διομηχανία εἰδῶν ἁλλαντικῆς, μία πρόσθετη οὐσία ὀνομαζόμενη «cocktail gelée», πού προορίζεται γιά τήν παραγωγή πηκτῆς ἁλλαντοποιίας καί πού περιέχει σορβικό ὀξύ.

Ἐπειδή ἡ χρησιμοποίηση τοῦ σορβικοῦ ὀξέος ἀπαγορεύεται στή Γαλλία σέ προϊόντα ἁλλαντοποιίας καί ἁλιπάστων, ἀσκήθηκε δίωξη κατά τοῦ Kugelmann γιά παράβαση τῆς νομοθεσίας περί ἀπάτης, καί ἀκριβέστερα τοῦ πρώτου καί δεύτερου ἄρθρου τοῦ διατάγματος τῆς 15ης Ἀπριλίου 1912 [1] περί ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τῆς 1ης Αὐγούστου 1905 περί καταστολῆς τῆς ἀπάτης [2]. Τά ἄρθρα αὐτά ὁρίζουν τά ἀκόλουθα:

«Ἄρθρο 1

Ἀπαγορεύεται ἡ κατοχή μέ σκοπό πωλήσεως, ἡ διάθεση γιά πώληση ἤ ἡ πώληση ὅλων τῶν ἐμπορευμάτων καί εἰδῶν πού προορίζονται γιά ἀνθρώπινη διατροφή ἐφ' ὅσον σ'αὐτές προστίθενται χημικά προϊόντα ἄλλα ἀπό ἐκεῖνα πού ἡ χρησιμοποίησή τους ἐπιτρέπεται ἀπό ἀποφάσεις πού ἐκδίδονται ἀπό κοινοῦ ἀπό τόν ὑπουργό γεωργίας, τόν ὑπουργό τῶν οἰκονομικῶν, τόν ὑπουργό διομηχανικῆς καί ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως καί τόν ὑπουργό δημόσιας ὑγιεινῆς, κατόπιν γνώμης τοῦ Ἀνωτέρου Συμβουλίου Δημόσιας Ὑγιεινῆς τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἐθνικῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας.

Ἄρθρο 2

Ἀπαγορεύεται ἐπίσης ἡ προσθήκη, ἀκόμη καί προσωρινά, κατά τή διάρκεια τῆς προπαρασκευῆς ἐμπορευμάτων καί εἰδῶν διατροφῆς χημικῶν προϊόντων ἄλλων ἀπό ἐκεῖνα πού ἡ χρησιμοποίησή τους ἐπιτρέπεται ἀπό τίς ἀποφάσεις πού ἐκδίδονται σύμφωνα μέ τούς τύπους πού προβλέπονται στό ἀνωτέρω ἄρθρο 1.»

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 3 σημεῖο 4 τοῦ νόμου τῆς 1ης Αὐγούστου 1905 (πού προαναφέρθηκε) τιμωροῦνται ... «ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ... διαθέτουν γιά πώληση ἤ πωλοῦν, γνωρίζοντας τόν προορισμό τους, προϊόντα ... πού εἶναι πρόσφορα νά προκαλέσουν τή νόθευση εἰδῶν διατροφῆς ... καί ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν συντελέσει στή χρησιμοποίησή τους μέ φυλλάδια, ἐγκυκλίους, διαφημιστικά ἔντυπα, τοιχοκολλήσεις, ἀγγελίες ἤ ὁποιεσδήποτε ὁδηγίες».

Μέ ἀπόφαση τῆς 16ης Φεβρουαρίου 1979, τό Tribunal correctionnel τοῦ Στρασβούργου κήρυξε τόν κατηγορούμενο ἔνοχο τοῦ ἀδικήματος τῆς παραβάσεως τῆς νομοθεσίας περί ἀπάτης καί τήν ἑταιρεία SOPAC ἀστικῶς ὑπεύθυνη γιά τή ζημία πού προκλήθηκε ἀπό τόν Kugelmann, τόν ἀντιπρόσωπό της.

Ἐνώπιον τοῦ Cour d'appel τοῦ Colmar, ὁ κατηγορούμενος ἐπικαλέστηκε ἰδίως ὅτι σύμφωνα μέ τήν ὁδηγία 64/54 τοῦ Συμβουλίου τῆς 5ης Νοεμβρίου 1963 περί χρήσεως συντηρητικῶν οὐσιῶν πού μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν στά εἴδη διατροφῆς (JO 1964, 12, σ. 161), ἄν καί τά Κράτη μέλη δέν μποροῦν νά ἐπιτρέψουν παρά μόνο τίς συντηρητικές οὐσίες οἱ ὁποῖες ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα τῆς ὁδηγίας, (στό ὁποῖο ἀναφέρεται τό σορβικό ὀξύ), δέν μποροῦν νά ἐκδώσουν διατάξεις πού θά εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τόν πλήρη ἀποκλεισμό τῆς χρησιμοποιήσεως στά εἴδη διατροφῆς μιᾶς ἀπό τίς οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα καί ἀπό αὐτό συμπέρανε ὅτι ἡ χρήση τοῦ σορβικοῦ ὀξέος ὡς συντηρητικῆς οὐσίας δέν ἦταν δυνατό νά συνεπάγεται δίωξη βάσει τοῦ νόμου τοῦ 1905.

Τό πρῶτο καί δεύτερο ἄρθρο τῆς ὁδηγίας 64/54 (ὅπως τροποποιήθηκαν ἀπό τήν

1 — Διάταγμα τῆς 15ης Ἀπριλίου 1912 περί κανονισμοῦ δημόσιας διοικήσεως γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ νόμου τῆς 1ης Αὐγούστου 1905 περί καταστολῆς τῆς ἀπάτης στήν πώληση ἐμπορευμάτων καί τῆς νοθεύσεως εἰδῶν διατροφῆς καί εἰδικῶς τῶν κρεάτων, τῶν προϊόντων ἁλλαντοποιίας, φρούτων, λαχανικῶν, ψαριῶν καί κονσερβῶν, ὅπως τροποποιήθηκε ἀπό τό διάταγμα 73-138 τῆς 12ης Φεβρουαρίου 1973, ἄρθρο 15-1 (JORF 15 Φεβρουαρίου 1973, σ. 1728).

2 — Νόμος τῆς 1ης Αὐγούστου 1905 περί ἀπάτης καί νοθεύσεως σχετικά μέ προϊόντα ἤ ὑπηρεσίες, ὅπως τροποποιήθηκε ἀπό τό νόμο 78-23 τῆς 10ης Ἰανουαρίου 1978 (JORF 11 Ἰανουαρίου 1978, σ. 301).

όδηγία 67/427 τοῦ Συμβουλίου τῆς 27ης Ἰουνίου 1967, ΕΟ 148, σ. 1) ἔχουν τό ἀκόλουθο περιεχόμενο:

«Ἄρθρο πρῶτο

Τά Κράτη μέλη δέν μποροῦν νά ἐπιτρέψουν, γιά τήν προστασία τῶν εἰδῶν πού προορίζονται γιά τήν ἀνθρώπινη διατροφή, ἐφεξῆς «εἴδη διατροφῆς», ἀπό τίς ἀλλοιώσεις πού προκαλοῦνται ἀπό μικροοργανισμούς, παρά μόνο τίς συντηρητικές οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα τῆς παρούσας ὁδηγίας.

Ἄρθρο 2

1. Τά Κράτη μέλη λαμβάνουν ὅλα τά ἀπαραίτητα μέτρα ὥστε οἱ συντηρητικές οὐσίες, γιά τίς ὁποῖες τό παράρτημα προβλέπει ὁρισμένες προϋποθέσεις χρησιμοποιήσεως, νά χρησιμοποιοῦνται μόνο σύμφωνα μέ τίς προϋποθέσεις αὐτές.

2. Ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῆς παραγράφου 1, ἡ παρούσα ὁδηγία δέ θίγει τίς διατάξεις τῶν ἐθνικῶν νομοθεσιῶν, οἱ ὁποῖες καθορίζουν τά εἴδη διατροφῆς στά ὁποῖα μποροῦν νά προστεθοῦν οἱ συντηρητικές οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα καί τίς προϋποθέσεις αὐτῆς τῆς προσθήκης. Πάντως, ἡ νομοθεσία Κράτους μέλους δέν μπορεῖ νά ἀποκλείσει ὁλοσχερῶς τή χρησιμοποίηση μιᾶς ἀπό τίς συντηρητικές οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα παρά μόνο στήν περίπτωση πού δέν ὑπάρχει τεχνολογική ἀνάγκη χρησιμοποιήσεως τῆς οὐσίας αὐτῆς σέ εἴδη διατροφῆς τά ὁποῖα παράγονται καί καταναλώνονται στό ἴδιο του τό ἔδαφος.»

Τό Cour d'appel τοῦ Colmar, θεωρώντας ὅτι ἡ λύση τῆς διαφορᾶς ἀπαιτοῦσε τήν ἑρμηνεία τῆς ὁδηγίας 64/54 γιά νά διευκρινιστεῖ ἄν οἱ ἐθνικές νομοθεσίες πρέπει νά ἐπιτρέπουν τό σύνολο τῶν συντηρητικῶν οὐσιῶν πού ἀπαριθμοῦνται στήν ὁδηγία ἤ ἄν τά Κράτη μέλη πρέπει ἁπλῶς νά ἀπαγορεύουν τή χρησιμοποίηση ὅλων τῶν οὐσιῶν, οἱ ὁποῖες δέν ἀπαριθμοῦνται σ' αὐτήν, ἀποφάσισε, μέ ἀπόφαση τῆς 21ης Δεκεμβρίου 1979 νά ἀναβάλει τή δίκη καί νά θέσει στό Δικαστήριο τό ἀκόλουθο ἐρώτημα:

«Τό γεγονός ὅτι ἕνα Κράτος μέλος τῆς ΕΟΚ ἀπαγορεύει στήν ἐθνική του νομοθεσία τή χρησιμοποίηση συντηρητικῆς οὐσίας σέ εἴδη διατροφῆς, ἐνῶ ἡ χρήση τῆς οὐσίας αὐτῆς ἐπιτρέπεται ἀπό τήν κοινοτική ὁδηγία τῆς 5ης Νοεμβρίου 1963, συνιστᾶ προσβολή τοῦ κανόνα τῆς ὑπεροχῆς τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου ἐπί τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου τόν ὁποῖο μπορεῖ νά ἐπικαλεστεῖ ἕνας κοινοτικός ὑπήκοος ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔχει ἀσκηθεῖ δίωξη γιά νόθευση εἰδῶν διατροφῆς μέ τό ἐν λόγω συντηρητικό (σορβικό ὀξύ);»

Ἡ ἀπόφαση περί παραπομπῆς πρωτοκολλήθηκε στή γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου τήν 8η Ἀπριλίου 1980.

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου ΕΟΚ ὑποβλήθηκαν γραπτές παρατηρήσεις ἀπό τόν Kugelmann κατηγορούμενο στήν κύρια δίκη, ἐκπροσωπούμενο ἀπό τό δικηγόρο Richard Huffschmitt, τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου τοῦ Στρασβούργου, ἀπό τήν κυβέρνηση τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καί ἀπό τήν Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τόν Jean-Claude Séché, νομικό σύμβουλο τῆς Ἐπιτροπῆς.

Τό Δικαστήριο, κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητῆ δικαστῆ καί ἀφοῦ ἄκουσε τό γενικό εἰσαγγελέα, ἀποφάσισε νά προχωρήσει στήν προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή ἀποδείξεων. Μέ διάταξη τῆς 16ης Σεπτεμβρίου 1980, τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 95 παράγραφοι 1 καί 2 τοῦ κανονισμοῦ διαδικασίας, ἀποφάσισε νά παραπέμψει τήν ὑπόθεση στό πρῶτο τμῆμα.

II — Περίληψη τῶν γραπτῶν παρατηρήσεων πού ὑποβλήθηκαν στό Δικαστήριο

Ὁ *Kugelmann*, κατηγορούμενος στήν κύρια δίκη, ἀναφέρεται στίς προτάσεις πού ὑπέβαλε ἐνώπιον τοῦ Cour d'appel τοῦ Colmar.

Ἡ *κυβέρνηση τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας* ὑπογραμμίζει ὅτι ἡ ὁδηγία 64/54 ἀπαριθμεῖ περιοριστικά τίς συντηρητικές οὐσίες τῶν ὁποίων ἡ χρήση *μπορεῖ* νά ἐπιτραπεῖ ἀπό τά Κράτη μέλη καί ὄχι ἐκεῖνες τῶν ὁποίων ἡ χρήση *πρέπει* νά ἐπιτρέπεται.

Ἀφ' ἑτέρου, τό ἄρθρο 2 τῆς ὁδηγίας 64/54 διασαφηνίζει ὅτι ἡ ὁδηγία αὐτή δέ θίγει τίς ἐθνικές διατάξεις πού καθορίζουν τά εἴδη διατροφῆς στά ὁποῖα μποροῦν νά προστεθοῦν οἱ συντηρητικές οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα, ἐξειδικεύοντας ὅτι οἱ διατάξεις αὐτές δέν πρέπει νά ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τόν πλήρη ἀποκλεισμό τῆς χρησιμοποιήσεως σέ εἴδη διατροφῆς τῶν συντηρητικῶν οὐσιῶν, οἱ ὁποῖες ἀπαριθμοῦνται κατ' αὐτόν τόν τρόπο.

Σχετικά μ'αὐτό ἡ γαλλική κυβέρνηση ἀναφέρεται στήν ἀπόφαση τῆς 12ης Ἰουνίου 1980, Ministère Public κατά Grunert, ὑπόθεση 88/79 (ἀκόμα ἀδημοσίευτη).

Στήν προκειμένη περίπτωση ἄν καί ἡ χρήση σορβικοῦ ὀξέος δέν ἐπιτρέπεται στή Γαλλία γιά τά προϊόντα ἀλλαντοποιίας, ἄδειες χρησιμοποιήσεώς του ἔχουν χορηγηθεῖ γιά πολλά ἄλλα προϊόντα, ὅπως ὁρισμένα εἴδη ζαχαροπλαστικῆς, παρασκευάσματα φρούτων πού προορίζονται γιά ζυμωθέντα γάλατα, ὑδρόμελι, δαμάσκηνα καί κάστανα.

Συμπεραίνοντας ἡ γαλλική κυβέρνηση πιστεύει ὅτι στό ἐρώτημα πού τέθηκε πρέπει νά δοθεῖ ἀρνητική ἀπάντηση.

Ἡ *Ἐπιτροπή* παρατηρεῖ ὅτι, ὅσον ἀφορᾶ τίς συντηρητικές οὐσίες, τό Συμβούλιο ἐνήργησε μέ *θετικούς πίνακες*. Κατά συνέπεια, οὐσίες πού δέν ἀναφέρονται στούς κατάλογους αὐτούς δέν μποροῦν νά γίνουν ἀποδεκτές ἀπό τά Κράτη μέλη γιά τούς σκοπούς πού καθορίζονται ἀπό τήν ὁδηγία, ἀλλά ἀντιθέτως τό σορβικό ὀξύ μπορεῖ νά ἐπιτραπεῖ, λόγω τοῦ ὅτι ἀναφέρεται στό παράρτημα τῆς ἐν λόγω ὁδηγίας. Ἐν τούτοις τό Συμβούλιο θεώρησε ὅτι δέν μποροῦσε σέ πρώτη φάση νά ἀποφασίσει γιά τήν προσέγγιση τῶν νομοθεσιῶν πού ἀφοροῦν εἴδη διατροφῆς θεωρούμενα ἀτομικῶς, στά ὁποῖα μποροῦν νά προστίθενται οἱ συντηρητικές οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα τῆς ὁδηγίας οὔτε γιά τίς προϋποθέσεις σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες πρέπει νά γίνεται αὐτή ἡ προσθήκη (δεύτερη αἰτιολογική σκέψη τῆς ὁδηγίας 64/54). Γι' αὐτό τό λόγο τό ἄρθρο 2 παράγραφος 2 πρώτη φράση τῆς ὁδηγίας 64/54 προσδιορίζει ὅτι αὐτή «δέ θίγει τίς διατάξεις τῶν ἐθνικῶν νομοθεσιῶν πού προσδιορίζουν τά εἴδη διατροφῆς, στά ὁποῖα οἱ συντηρητικές οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα μποροῦν νά προστίθενται, καί τίς προϋποθέσεις αὐτῆς τῆς προσθήκης».

Κατά συνέπεια, ἄν οἱ καταναλωτές διαφόρων Κρατῶν μελῶν προστατεύονται κατά κάποιο τρόπο ἐξίσου λόγω τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς χρησιμοποιήσεως οὐσιῶν πού δέν ἐπιτρέπονται ἀπό τήν ὁδηγία, ἡ προστασία τους ποικίλλει ἐν τούτοις ἀπό τό ἕνα Κράτος μέλος στό ἄλλο, ἀφ' ἑνός λόγω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰδῶν διατροφῆς γιά τά ὁποῖα καθένα ἀπό αὐτά ἔχει χορηγήσει ἄδειες χρησιμοποιήσεως καί ἀφ' ἑτέρου λόγω τῆς σχετικῆς σημασίας καθενός ἀπό τά εἴδη αὐτά στήν καθημερινή διατροφή τῶν καταναλωτῶν.

Ἐπίσης, ἀφοῦ οἱ ἐθνικές νομοθεσίες ἐφαρμόζονται ὁμοίως σέ εἰσαγόμενα προϊόντα, μιά τέτοια διαφοροποίηση ὑποχρεώνει τούς εἰσαγωγεῖς νά συμμορφώνονται μέ τή νομοθεσία πού ἐφαρμόζεται σέ ἕνα καθορισμένο εἶδος διατροφῆς. Χωρίς ἀμφιβολία ἡ ἑρμηνεία αὐτή δείχνει ὅτι ἡ ὁδηγία δέν ἔχει καταργήσει τά τεχνικά ἐμπόδια στήν κυκλοφορία τῶν ἐν λόγω ἀγαθῶν. Ἀλλά αὐτό δέν ἀποτελοῦσε τό κύριο ἀντικείμενό της. Ὅπως συνάγεται ἀπό τίς αἰτιολογικές σκέψεις της, ἡ ὁδηγία αὐτή ὑπαγορεύτηκε περισσότερο ἀπό τό σκοπό τῆς προστασίας τῆς ἀνθρώπινης ὑγείας καί τῶν καταναλωτῶν, καθώς καί ἀπό ἀνησυχίες σχετικά μέ τόν ἀνταγωνισμό.

Ένας μόνο περιορισμός επιβάλλεται από τήν όδηγία στήν ελεύθερη επιλογή, από τά Κράτη μέλη, τῶν εἰδῶν διατροφῆς στά ὁποῖα θέλουν νά ἐπιτρέψουν τήν προσθήκη σορβικοῦ ὀξέος ὡς συντηρητικῆς οὐσίας.

Ὅπως καθορίζεται ἀνωτέρω στό ἄρθρο 2 παράγραφος 2 πρώτη φράση τῆς ὁδηγίας, οἱ ἐθνικές διατάξεις πού προσδιορίζουν τά εἴδη διατροφῆς στά ὁποῖα μποροῦν νά προστίθενται οἱ συντηρητικές οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα καί οἱ προϋποθέσεις τῆς προσθήκης αὐτῆς «δέν μποροῦν νά ἀποκλείσουν ἐντελῶς τή χρησιμοποίηση μιᾶς ἀπό τίς συντηρητικές οὐσίες, οἱ ὁποῖες ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα, παρά μόνο στήν περίπτωση πού δέν ὑπάρχει τεχνολογική ἀνάγκη χρησιμοποιήσεώς της στά εἴδη διατροφῆς πού παράγονται καί καταναλίσκονται στό ἴδιο του τό ἔδαφος».

Σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες πού διαθέτει ἡ Ἐπιτροπή, ἡ γαλλική ρύθμιση ἀνταποκρίνεται σ' αὐτήν τήν ἀπαίτηση.

Ὅσον ἀφορᾶ τή σχέση μεταξύ τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου καί τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου, ἡ Ἐπιτροπή παρατηρεῖ ὅτι ἡ ὁδηγία 64/54 δέν ὑποχρέωσε τά Κράτη μέλη νά υἱοθετήσουν μία καθορισμένη συμπεριφορά, ἀλλά ἀντιθέτως, τά ἄφησε ἐλεύθερα νά ἐπιτρέπουν ἤ νά ἀπαγορεύουν γιά κάθε εἶδος διατροφῆς τή χρησιμοποίηση τῶν συντηρητικῶν οὐσιῶν πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα τῆς ὁδηγίας αὐτῆς.

Συμπεραίνοντας ἡ Ἐπιτροπή προτείνει στό Δικαστήριο τήν ἀκόλουθη ἀπάντηση:

«1. Βάσει τοῦ ἄρθρου 1 τῆς ὁδηγίας 64/54 τοῦ Συμβουλίου τῆς 5ης Νοεμβρίου 1963, τά Κράτη μέλη πρέπει μόνο νά ἀπαγορεύουν τή χρησιμοποίηση τῶν προσθέτων οὐσιῶν γιά τίς ὁποῖες δέν κάνει λόγο τό κείμενο αὐτό.

2. Βάσει τοῦ ἄρθρου 2 παράγραφος 2 δέν μποροῦν νά ἐπιτρέπουν τή χρησιμοποίησή τους παρά σέ ἕνα μόνο εἶδος διατροφῆς τῆς ἐκλογῆς τους.

3. Οἱ ἐθνικές διατάξεις πού κάνουν χρήση αὐτῆς τῆς δυνατότητας πρέπει νά θεωρηθοῦν ὅτι θεσπίσθηκαν ἔγκυρα ἀπό τό οἰκεῖο Κράτος μέλος ἐντός τῶν ὁρίων τῆς ὁδηγίας αὐτῆς.»

III — Προφορική διαδικασία

Κατά τή συνεδρίαση τῆς 20ῆς Νοεμβρίου 1980, ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τόν Jean-Claude Séché, νομικό σύμβουλο τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνέπτυξε προφορικά τίς παρατηρήσεις της.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του στή συνεδρίαση τῆς 17ης Δεκεμβρίου 1980.

Σκεπτικό

1 Μέ ἀπόφαση τῆς 21ης Δεκεμβρίου 1979, πού περιῆλθε στό Δικαστήριο στίς 8 Ἀπριλίου 1980, τό Cour d'appel τοῦ Colmar ὑπέβαλε, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ἐρώτημα ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῆς ὁδηγίας 64/54 τοῦ Συμβουλίου τῆς 5ης Νοεμβρίου 1963 περί προσεγγίσεως τῶν νομοθεσιῶν τῶν Κρατῶν μελῶν σχετικά μέ τίς συντηρητικές οὐσίες πού μποροῦν νά χρησιμοποιοῦνται στά εἴδη διατροφῆς (ΕΕ 12 τῆς 27ης Ἰανουαρίου 1964, σ. 161).

2 Τό Cour d'appel έπιλήφθηκε μιᾶς έφέσεως κατά τοῦ Tribunal de grande instance τοῦ Στρασβούργου μέ τήν όποία καταδικάστηκε ένας διευθυντής έταιρείας, κατηγορούμενος ὅτι εἶχε διαθέσει γιά πώληση καί πώλησε, γνωρίζοντας τόν προορισμό τους, προϊόντα, ὅπως διακοσμητική πηκτή πού περιεῖχε σορβικό ὀξύ ἤ παράγωγά του, πρόσφορα νά προκαλέσουν τή νόθευση εἰδῶν διατροφῆς.

3 Τό Tribunal εἶχε διαπιστώσει ὅτι, κατά τή γαλλική νομοθεσία πού ἀφορᾶ τήν παρασκευή εἰδῶν διατροφῆς, τό σορβικό ὀξύ καί τά παράγωγά του ἀποτελοῦν συντηρητικές οὐσίες τῶν ὁποίων ἡ χρησιμοποίηση ἀπαγορεύεται στήν παρασκευή προϊόντων ἀλλαντοποιίας καί ἁλμεύσεως. Τό Cour d'appel διερωτήθηκε, πάντως, μήπως μιά τέτοια ρύθμιση δέν εἶναι ἀντίθετη μέ τό κοινοτικό δίκαιο καί ἰδιαίτερα μέ τήν ὁδηγία 64/54.

4 Τό ἐρώτημα πού τέθηκε ἀπό τό Cour d'appel ἀφορᾶ τό ἄν τό γεγονός ὅτι ἕνα Κράτος μέλος ἀπαγορεύει στήν ἐθνική του νομοθεσία τή χρησιμοποίηση μιᾶς συντηρητικῆς οὐσίας σέ εἴδη διατροφῆς, ἐνῶ ἡ χρησιμοποίησή της ἐπιτρέπεται ἀπό τήν ὁδηγία 64/54, συνιστᾶ προσβολή τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου πού μπορεῖ νά ἐπικαλεστεῖ ἕνας κοινοτικός ὑπήκοος ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔχει ἀσκηθεῖ δίωξη γιά νόθευση εἰδῶν διατροφῆς μέ σορβικό ὀξύ.

5 Ἡ ὁδηγία 64/54, ὅπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, ἀπαγορεύει στό ἄρθρο της 1 στά Κράτη μέλη νά ἐπιτρέπουν γιά τήν προστασία τῶν εἰδῶν διατροφῆς ἀπό τίς ἀλλοιώσεις πού προκαλοῦνται ἀπό μικροοργανισμούς, τή χρησιμοποίηση συντηρητικῶν οὐσιῶν ἄλλων ἀπό ἐκεῖνες πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημά της, στό ὁποῖο, μεταξύ ἄλλων, ἀναφέρεται καί τό σορβικό ὀξύ. Τό ἄρθρο 2 παράγραφος 2 τῆς ὁδηγίας διασαφηνίζει ὅτι αὐτή δέ θίγει τίς ἐθνικές διατάξεις πού προσδιορίζουν τά εἴδη διατροφῆς στά ὁποῖα μποροῦν νά προστεθοῦν οἱ συντηρητικές οὐσίες οἱ ὁποῖες ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα, ἀλλά καθορίζει ἐπίσης εἰδικότερα ὅτι οἱ διατάξεις αὐτές δέν πρέπει νά ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τόν ὁλοσχερή ἀποκλεισμό τῆς χρησιμοποιήσεως στά εἴδη διατροφῆς μιᾶς ἀπό τίς συντηρητικές οὐσίες πού ἀπαριθμοῦνται, ἐκτός ἄν καμία τεχνολογική ἀνάγκη δέ δικαιολογεῖ τή χρησιμοποίηση αὐτή στά εἴδη διατροφῆς πού παράγονται καί καταναλώνονται στό ἴδιο τό ἔδαφος τοῦ οἰκείου Κράτους μέλους.

6 Σύμφωνα μέ τίς αἰτιολογικές σκέψεις της, ἡ ὁδηγία δέ συνιστᾶ παρά ἕνα πρῶτο στάδιο προσεγγίσεως τῶν ἐθνικῶν νομοθεσιῶν στόν τομέα τῶν συντηρητικῶν οὐσιῶν, στάδιο πού χαρακτηρίζεται ἀπό τόν καταρτισμό ἑνός μοναδικοῦ καταλόγου τῶν συντηρητικῶν οὐσιῶν τῶν ὁποίων ἡ χρησιμοποίηση μπορεῖ νά ἐπιτρέπεται. Σέ ἕνα δεύτερο στάδιο, ἡ προσέγγιση τῶν νομοθεσιῶν θά πρέπει νά ἀφορᾶ ἀτομικά τά εἴδη διατροφῆς στά ὁποῖα θά μποροῦν νά προστίθενται οἱ συντηρητικές οὐσίες πού ἐπιτρέπονται ἀπό τήν ὁδηγία.

7 Στό τωρινό στάδιο τῆς προσεγγίσεως τῶν ἐθνικῶν νομοθεσιῶν στόν τομέα αὐτό, τά Κράτη μέλη δέν εἶναι ἐπομένως ὑποχρεωμένα νά ἐπιτρέπουν τή χρησιμοποίηση σέ εἴδη διατροφῆς ὅλων τῶν οὐσιῶν πού μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν σύμφωνα μέ τήν ὁδηγία. Ἀντίθετα διατηροῦν μιά σχετική ἐλευθερία γιά νά θεσπίζουν τούς δικούς τους κανόνες ὡς πρός τήν προσθήκη συντηρητικῶν οὐσιῶν σέ εἴδη διατροφῆς μέ τή διπλή προϋπόθεση ὅτι δέν ἐπιτρέπεται καμία συντηρητική οὐσία, ἡ ὁποία δέν ἀναφέρεται στόν κατάλογο πού ἐπισυνάπτεται στήν ὁδηγία καί ὅτι ἡ χρησιμοποίηση μιᾶς συντηρητικῆς οὐσίας, ἡ ὁποία ἀναφέρεται ἐκεῖ, δέν ἀπαγορεύεται ὁλοσχερῶς ἐκτός ἀπό τίς ἰδιαίτερες περιπτώσεις τῆς ἐλλείψεως τεχνολογικῆς ἀνάγκης.

8 Ἀπό τίς πληροφορίες, οἱ ὁποῖες παρασχέθηκαν στό Δικαστήριο ἀπό τή γαλλική κυβέρνηση καί τήν Ἐπιτροπή, προκύπτει ὅτι ἄν ἡ γαλλική ρύθμιση δέν ἐπιτρέπει τή χρήση τοῦ σορβικοῦ ὀξέως στά προϊόντα ἀλλαντοποιίας, ἐπιτρέπει τή χρήση τῆς συντηρητικῆς αὐτῆς οὐσίας σέ ἄλλα εἴδη διατροφῆς, καί ἰδιαίτερα σέ ὁρισμένα εἴδη ζαχαροπλαστικῆς, σέ ζαχαροῦχα παρασκευάσματα φρούτων πού προορίζονται γιά ζυμωθέντα γάλατα, σέ κάστανα καί δαμάσκηνα καί σέ ὁρισμένα ἄλλα εἴδη διατροφῆς.

9 Ὑπ' αὐτές τίς προϋποθέσεις, ἕνας ἰδιώτης πού κατηγορεῖται ὅτι χρησιμοποίησε τό σορβικό ὀξύ ὡς συντηρητική οὐσία κατά παράβαση τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας πού ἐφαρμόζεται ἐν προκειμένω, δέν μπορεῖ νά ἐπικαλεστεῖ τίς διατάξεις τῆς ὁδηγίας 64/54 κατά τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νομοθεσίας αὐτῆς.

10 Ἐπομένως στό ἐρώτημα πού ὑποβλήθηκε ἀπό τό Cour d'appel πρέπει νά δοθεῖ ἡ ἀπάντηση ὅτι ἕνας ἰδιώτης, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔχει ἀσκηθεῖ δίωξη γιά χρησιμοποίηση σορβικοῦ ὀξέος σέ ὁρισμένα εἴδη διατροφῆς, δέν μπορεῖ νά ἐπικαλε-

στεῖ τίς διατάξεις τῆς ὁδηγίας 64/54 πού ἐπιτρέπει τή χρησιμοποίηση τῆς συντηρητικῆς αὐτῆς οὐσίας ἄν ἡ ἐθνική νομοθεσία πού ἐφαρμόζεται ἐν προκειμένω ἐπιτρέπει τή χρησιμοποίηση τοῦ σορβικοῦ ὀξέος σέ ἄλλα εἴδη διατροφῆς.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

11 Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑποβλήθηκαν ἡ κυβέρνηση τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, οἱ ὁποῖες ὑπέβαλαν παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ παρούσα διαδικασία ἔχει, ὡς πρός τούς διαδίκους τῆς κύριας δίκης, τό χαρακτήρα παρεμπίπτοντος ζητήματος πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφασίσει γιά τά δικαστικά ἔξοδα.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρῶτο τμῆμα),

κρίνοντας ἐπί τοῦ ἐρωτήματος πού τοῦ ὑπέβαλε τό Cour d'appel τοῦ Colmar μέ ἀπόφαση τῆς 21ης Δεκεμβρίου 1979, ἀποφαίνεται:

Ὁ ἰδιώτης ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔχει ἀσκηθεῖ δίωξη γιά χρησιμοποίηση σορβικοῦ ὀξέος σέ ὁρισμένα εἴδη διατροφῆς δέν μπορεῖ νά ἐπικαλεστεῖ τίς διατάξεις τῆς ὁδηγίας 64/54 πού ἐπιτρέπουν τή χρησιμοποίηση τῆς συντηρητικῆς αὐτῆς οὐσίας, ἄν ἡ ἐθνική νομοθεσία πού ἐφαρμόζεται ἐν προκειμένω ἐπιτρέπει τή χρησιμοποίηση τοῦ σορβικοῦ ὀξέος σέ ἄλλα εἴδη διατροφῆς.

Koopmans O'Keeffe Bosco

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 5 Φεβρουαρίου 1981.

Ὁ γραμματεύς

A. Van Houtte

Ὁ πρόεδρος τοῦ πρώτου τμήματος

T. Koopmans